

השגחה פרטית: Guided by the Hand of Hashem
The Ten Principles of the Baal Shem Tov (10)

י. השגחה בפרטיות היא על כל הנבראים, גם על הדוממים והצומחים. כי אין לך דבר שלא יהיו משגיחים עליו מלמעלה בכל הפרטים. והכל נעשה בכונה מיוחדת. וד"ל.

1) ספר החינוך - מצוה קסט (וע"ע מצות שלוח הקן, מצוה תקמה)

מצות ענין טומאת מצורע... משרשי המצוה, לקבוע בנפשותינו כי השגחת השם ברוך הוא פרטית על כל אחד ואחד מבני אדם, וכי עיניו פקוחות על כל דרכיהם, כמו שכתוב [איוב ל"ד, כ"א] כי עיניו על דרכי איש וכל צעדיו יראה, ולכן הוזהרנו לתת לב אל החולי הרע ולחשוב כי החטא גרם אותו, וכבר אמרו זכרונם לברכה [ערכין ט"ו ע"ב] כי בחטא לשון הרע יבוא ברוב, ולא ניקחנו דרך מקרה... שיש כתות בני אדם יחשבו כי השגחת השם ברוך הוא על כל המינין בפרט, בין אנשים או כל שאר בעלי חיים, ויש מהן כתות יחשבו כי השגחת השם ברוך הוא על כל עניני העולם, בין בעלי חיים או כל שאר דברים, כלומר שלא יתנועע דבר אחד קטן בעולם הזה רק בחפצו ברוך הוא ובגזרתו, עד שיחשבו כי בנפול עלה אחד מן האילן הוא גזר עליו שיפול, ואי אפשר שיתאחר או יקדם זמן נפילתה אפילו רגע, וזה דעת רחוק הרבה מן השכל.

2) שומר אמונים – מאמר השגחה פרטית, פרק יז (ר' אהרן ראטה זי"ע)

ועובדא הוה פעם אחת בבוצינא דנהורא עלאה רבינו הבעש"ט זי"ע, שהיה עם תלמידיו בשדה, ופתאום עבר על רגע רוח חזק ונפלו כמה עלין לארץ, ואמר בניי תדעו שזה הרוח שעבר עכשיו על רגע, היה בשביל תולעת אחת שהיתה בסוף איזה עלה, והיה החמה זורחת עליה ביותר, והיתה צועקת לה' בצעקה, ושלח ה' זה הרוח ונפלו כמה עלין לארץ, ונפלה גם הוא עמהם, ואמר להם זאת להודיע להם גודל השגחת הבורא ורחמנותו על כל בריין בעלמא ממש...

3) נתיב מצותיך – נתיב היחוד, שביל השלישי, אות א (ר' יצחק אייזיק מקאמארא זי"ע)

ופעם אחת, נסע מרן הקדוש אור ישראל הר"י בעש"ט עם תלמיד אחד במקום שמם שאין שם מים, ובכמה פרסאות לא נימצא שם מים, והתלמיד צמא למים עד סכנת מות, ואמר לו, רבינו הקדוש צמאתי למאוד. ולא השיבו. ואח"כ כשראה התלמיד צרתו, שבא לסכנת מות, חזר ואמר, רבינו צמא אני מאוד [ואני] בסכנה. והשיבו, מאמין אתה שברגע שברא הקב"ה העולם, ראה כל זה הצרה שיש לך, והכין לך מים לשתות? ולא השיב תיכף, עד שנתיישרה דעתו, ואמר, רבינו הקדוש אני מאמין באמת. והשיבו, המתן מעט. ונסעו משם דרך מועט, וראו שגוי אחד נושא שני כלים מים על כתיפו, וכשבא אצלם נתנו לו איזה פרוטה, ונתן לו לשתות. ושאל מרן לגוי, מה זה שאתה נושא כאן מים במדבר שמם. ואמר, השר שלי נשתגע, ושלחני אחר מים אל מעיין אחד, ואני נושא זה המים ג' פרסאות ואיני יודע למה. ואמר מרן, ראה השגחתו יתברך, ברא בשבילך שר להשתגע, והמציא לך מים, וכל זה צפה השגחתו יתברך ברגע של בריאות העולם.

4) תורת אבות – "שערי עבודת ה'", אמונה ובטחון, אות מה, עמ' קנב

אמר לאנשיו: כאשר אדם לוקח עמו כסף ויצא לשוק לקנות דבר מה, אם יאמין בבירור כי החפץ שרצה לקנותו הוא מהשגחתו ית', והדעת שהכניס בו לקנות, וכן הסכום שקבעו הכל בהשגחתו... ערב אני בעדו כי השי"ת יעזור לו בהצלחה. ואם כי מי אני להיות ערב, בכ"ז אני ערב לו.

5) תורת אבות – "שערי עבודת ה'", אמונה ובטחון, אות לח, עמ' קנא
 פעם פרצה שריפה בקוברין ואמר הוא ז"ל: מלאכים משגיחים עתה שלא ישרף מחוט ועד שרוך
 נעל יותר ממה שנגזר מלמעלה להישרף...

6) שמות (משפטים) – פרק כב, פסוק ו
 כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור ויגנב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים:

7) אור החיים הקדוש - פרשת משפטים (שם)
 אל רעהו. רבותינו ז"ל אמרו (שם נ"ב) ולא של הקדש, ונראה לי לתת טעם הדבר שהוא
 לטעם עצמו שצוה ה' לפטור בבעלים¹, ושפיר יקרא האדון בעליו של הקדש עמו של כל נפקד
 שאין לך שעה ורגע שאין ה' עושה פעולה עם האדם בין בבחינת גופו בין בבחינת צרכיו.

8) דברי חיים – פרשת מקץ (ר' חיים האלברשטאם מצאנו זי"ע)
 הגם שהרמב"ם ז"ל (מו"נ ח"ג פ"יז) דעת אחרת לו בזה, אבל באמת לפי דעת חז"ל (ירושלמי
 שביעית פ"ט ה"א) אפילו צפור לא ניצוד בלתי השגחה מלמעלה. וכפי הידוע (זוה"ק תזריע מח).
 שכל מעשה בראשית המה בשביל האדם, ואין האדם בכללו צריך לכל הברואים, וגם שאין ידוע
 לנו האידך ומה, אבל האמת כי אין מותרת בבריאה, ומה שנראה מותר גם הוא לאיזה תכלית
 לצורך האדם כמבואר במדרשים (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב, וילק"ש בראשית כה) והובא
 בכמה מקומות בדברינו. אבל הכל לצורך האדם, והאדם מושגח על כל איבריו וצרכיו בפרטות,
 ממילא נשגח על כל איבריו וצרכיו בפרטות, ממילא נשגח הכל על ידו, ולא קשה קושית
 הרמב"ם ז"ל שם.

9) ספר שם עולם – חלק ראשון, פרק ג (ר' ישראל מאיר הכהן זצ"ל, ה"חפץ חיים")
 ונראה, משום דידוע דבדור אנוש התחילו לעבוד אלהים אחרים מפני שכפרו בהשגחה, ודמו
 שאין כבודו של הקדוש ברוך הוא להתחבר עם הברואים התחתונים, ורק עם המלאכים כבודו.²
 ובאמת טעות הוא, דלגבי השם יתברך, שהוא בלתי גבול ובלתי תכלית, גם המלאכים כאין
 וכאפס נחשבו לפניו, והתחברותו לבריאה הוא רק מחמת גודל טובו וחסדו, שמדרך הטוב
 להיטיב לזולתו. ואם כן מסתבר שיהא השגחתו מדבקת יותר בנבראים תחתונים, שהם
 חלושי כח ושפלים ונדכאים והם כציץ נובל, וכענין דאיתא במדרש, שמתחלה היה רצונו של
 השם יתברך להיות מְדוּרָו בתחתונים... ולזה רמז הכתוב ואמר: "מי כד' אלקינו המגביהי
 לשבת, המשפילי לראות בשמים ובארץ, מקימי וגו'". ורצון הכתוב, דלגבי הגבהתו יתברך,
 שהוא בלתי תכלית, גם להסתכל בשמים הוא גדר השפלה ואיננו לפי כבודו, והשגחתו על
 ברואיו הוא רק מצד טובו וחסדו, ואם כן בודאי רואה ומשגיח גם בארץ להקים מעפר דל
 ואביון מאשפה.

10) ספר הבעש"ט³ – ילקוט שמואל, עמ' שג
 שמעתי בשם הצדיק ר' לוי יצחק מברדיטשוב על הפסוק "משגיח מן החלונות מציץ מן
 החרכים" (שיר השירים ב, ט) הפירוש הוא: כשאדם משגיח בחלון, הוא רואה את חבריו אך
 חבריו אינם רואים אותו, מפני הכותל שעומד בניניהם, כך הקדוש ברוך הוא נותן לאדם שפע
 ורוב טובה, שפעמים האדם רואה אותם, ופעמים הקדוש ברוך הוא רואה את הטובה והאדם
 אינו רואה אותה, כמו היסורין שהם לטובת בני האדם וממרקין את כל עוונותיו. ור' לוי יצחק
 סיים: עשה עמנו טובה, שגם אנו בעינינו נראה אותה.

¹ פרשת משפטים (פרק כב, פסוקים יג-יד) – "כי ישאל איש מעם רעהו וינשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם. אם בעליו
 עמו לא ישלם אם שקיר הוא בא בשקר".

² וכעין זה בהקדמת הרמב"ן בפירושו לאיוב

³ מאמרים ומחקרים בתולדות החסידות ומשנתה - יוצא לאור במלאות מאתיים שנה להסתלקות רבי ישראל בעל שם טוב זצ"ל.
 בעריכת הרב י. ל. הכהן מימון, מוסד הרב קוק, שנת תש"ך. ושם (עמ' רפב) נמצא מאמר "ילקוט שמואל" מהרב יעקב שמואל הלוי
 איש הורוויץ סג"ל.